принято называть управленческим персоналом, работниками аппарата управления, кадрами управления. Для эффективного воздействия на объект требуется надлежащая организация труда этой специфической части трудового коллектива организации или предприятия, ее обоснованное разделение и кооперация. Организация труда в аппарате управления основывается на разработке комплекса регламентов, которые определяют место и роль каждого структурного подразделения аппарата управления и каждого работника в системе управления, порядок взаимосвязей между ними, нормы взаимоотношений внутри аппарата управления, формы влияния на деятельность объекта управления, способы контактов с окружающей средой.

Ключевые слова: *управление, управленческая работа, организация труда, разделение труда.*

SUMMARY

THE ORGANIZATION OF ADMINISTRATIVE WORK AT THE ENTERPRISE

The organization of administrative work has been analyzed in the article, as well as the methods, criteria and indices for improvement of enterprise work organization have been studied. The directions of administrative work separation, requirements for workplaces, mechanization and automatization of administrative work have been considered.

Administrative impact on the object is executed not only by manager as the head and leader of the labor collective, but also a group of people performing the administrative functions alongside with manager, that is whose sphere of professional activity is managerial processes.

These people are usually called executive staff, management staff, human resources management. For the effective influence of the object there is a proper need to work organization of this specific part of the labour collective organization or enterprise its reasonable division and cooperation.

The organization of management staff work is based on the complex of regulations, defining the place and role of each structural unit of the management staff and each employee in the management system, the order of relationships between them, the norms of relationships within the managerial apparatus, the forms of influence on the object management activity, ways of contacts with the environment.

Key words: *management, administrative work, labour organisation, division of labour.*

УДК 657+332.1.025.12:630(477)

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

МАКСИМЕНКО Д.В., ДАНИШ Н. І.
Мукачівський державний університет

Особливостями лісового господарства є: середовище, утворювальна роль лісу як компоненту біосфери, здатність його до природного відновлення, велика тривалість виробничого циклу господарства, зональні відмінності лісів, складність і динамічність взаємозв'язків між компонентами лісових екосистем, нерівномірне розміщення лісів на території, комплексне й екологічне використання лісових ресурсів у народному господарстві.

Організація лісового господарства має своїм завданням забезпечувати його ведення на засадах сталого розвитку з урахуванням природних та економічних умов, цільового призначення, лісорослинних умов, породного складу лісів, а також функцій, які вони виконують.

Основними напрямами розвитку лісового господарства є:

- захисний;

- захисно-експлуатаційний;

- експлуатаційно-промисловий;

- промисловий.

Стаття присвячена розгляду особливостей лісового господарства в Україні. У ній визначено, як здійснюється автоматизований облік лісового господарства, показано, як ведеться організація лісового господарства в цілому та яким міністерствам підпорядковуються окремі частини лісових земель. Розглянуто основні напрямки розвитку лісового господарства, та як здійснюється облік лісопродукції від початку її приймання на підприємство до її реалізації.Крім того розглянуто, як здійснюється облік готової продукції. Визначено, як ведеться аналітичний облік та облік витрат на лісогосподарське виробництво.

Ключові слова: *лісове господарство; Лісовий кодекс України; оперативний, бухгалтерський та податковий облік; амортизація; лісопродукція.*

Проблема вдосконалення системи обліку є важливою для кожної галузі економіки, у тому числі й для лісового господарства. Стан і розвиток лісового господарства пов'язаний з природно-екологічними й економічними факторами, зокрема із симбіозним зв'язком рослинних та тваринних елементів, тривалим періодом відтворення лісових масивів, що становить 80 – 120 років, виробничо-технологічною специфікою, яка зумовлює значні витрати на заготівлю, доставку і складування лісоматеріалів, комплексного використання ресурсів лісу, що передбачає збір та переробку недеревинних ресурсів (гриби, ягоди, лікарські рослини). Це все зумовлює необхідність розгляду методики обліку лісового господарства України.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням теоретичних і практичних аспектів обліку й аналізу та з'ясуванням їхньої ролі у комплексному використанні продуктів лісового господарства займалися такі вітчизняні і зарубіжні економісти, як: П. В. Васильєв, І. В. Воронін, Ф. Гунтер, Ф. Т. Костюкевич, І. М. Синякевич, Ю. Ю. Туниця, І. В. Туркевич, М. В. Чернявський, А. Й. Швиденко та ін. Проблемам вдосконалення методологічних і методичних засад формування витрат присвячені праці таких вітчизняних вчених, як: М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, Б. І. Валуєва, З. В. Гуцайлюка, В. О. Ластовецького, І. Д. Лазаришиної, Є. В. Мниха, Л. В. Нападовської, В. Ф. Палія, М. С. Пушкаря, В. В. Сопка, І. Д. Фаріона, Ю. С. Цал-Цалка, П. Я. Хомина, Р. Л. Хом'яка, М. Г. Чумаченка, С. І. Шкарабана та ін. Питання обліку й аналізу витрат на виробництво досліджували зарубіжні науковці, зокрема: І. А. Басманов, Я. В. Соколов, С. О. Стуков, А. Д. Шеремет та ін.

Постановка задачі. Метою даної статті є розгляд методики обліку лісового господарства України.

Виклад основного матеріалу. Головна функція лісового господарства полягає у найбільш повному задоволенні потреб народного господарства і населення у деревині та інших продуктах лісу за умови одночасного використання лісу як природного фактору.

Лісове господарство – галузь матеріального виробництва, що вивчає, веде облік і відтворення, охорону і захист лісів, а також регулювання їх використання в цілях задоволення потреб в лісових ресурсах.

До земель лісогосподарського призначення належать лісові землі, на яких розташовані лісові ділянки, та нелісові землі, зайняті сільськогосподарськими угіддями, водами й болотами, спорудами, комунікаціями, малопродуктивними землями тощо, які надані в установленому порядку та використовуються для потреб лісового господарства.

Станом на 2016 рік, щорічно в Україні приростає 35 мільйонів кубометрів деревини. Вирубується 19 мільйонів кубометрів [2].

У системі лісового господарства розрізняють оперативний (внутрішньогосподарський) та бухгалтерський облік. Виділяють також податковий облік, але, в цілому, він координується з бухгалтерським, тому окремо розглядати його недоцільно. Внутрішньогосподарський облік лісу має практичне навантаження, за його допомогою планують і узгоджують заготівельні та лісовідновлювальні роботи.

Сукупність таксаційних параметрів повинна визначатися такими показниками: густота насаджень, шт/га; вік насаджень; середня висота деревостану, м; середній діаметр стовбура, см; число дерев оптимальної висоти і об'єму, шт; загальний запас деревини, куб. м; поточний і загальний приріст деревини, куб. м; смолопродуктивність (для хвойних порід), кг/га.

Вищенаведені показники характеризують конкретні ділянки лісу, крім того, вони дають можливість порівняти продуктивність окремих лісових масивів з наступним стратегічним плануванням управлінських рішень в галузі комплексного використання лісового ресурсного потенціалу.

Щодо бухгалтерського обліку, то методологічно й організаційно він поділяється на фінансовий та управлінський. Фінансовий облік включає комплекс правил та процедур, що забезпечують підготовлення і оприлюднення інформації про результати фінансово-господарської діяльності підприємства відповідно до вимог чинних законодавчих актів.

Управлінський облік здійснюється суб'єктами підприємницької діяльності з метою забезпечення внутрішніх інформаційних потреб для своєчасного прийняття та реалізації управлінських рішень. При цьому головним є своєчасне одержання достовірної інформації про доходи і витрати як на підприємстві в цілому, так і в окремих його структурних підрозділах.

На сьогоднішній день, сучасні комп'ютерні технології дозволяють вести автоматизований облік в системі господарювання на всіх виробничих ділянках і по всіх ланках обліку, автоматизувати підприємство, в цілому, в режимі реального часу. Це надзвичайно прискорює процес обліку, і дозволяє щоденно володіти інформацією, щодо поставок, реалізації, та руху лісопродукції, починаючи з відділу кадрів, економічного відділу, бухгалтерії, виробничого відділу, відділу лісового господарства та лісових культур і закінчуючи відділом реалізації та збуту.

Конфігурація «Управління лісогосподарським підприємством для України» розроблена на основі типової «1С: Підприємство 8 – Бухгалтерія для України» відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених відповідними наказами Міністерства фінансів України, Податкового Кодексу України, Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88, Державних стандартів України, нормативно-правових актів з ведення лісового господарства. Підставою для бухгалтерського обліку є первинні документи в електронному вигляді, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

Конфігурація вміщує повний набір засобів для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку в лісових господарствах. У ній передбачено облік бюджетного фінансування і фінансування за рахунок власних коштів господарської діяльності підприємства. Значно розширений і повністю відповідає особливостям лісового господарства України облік заготівлі лісопродукції та виробництва продукції переробки. Специфічні звіти дають можливість швидко отримувати необхідну інформацію в автоматичному режимі й економити час бухгалтерів. Конфігурація дозволяє налагоджувати інтерфейси роботи користувачів відповідно до переліку груп користувачів, управляти доступом користувачів до інформації, складати перелік відповідальних осіб, котрий використовується для підписів відповідних документів. У конфігурації використовується довідник затрат і довідник сортиментів лісопродукції по категоріях лісопродукції відповідно до стандартів ведення обліку в лісовому господарстві.

У загальному вигляді проблема полягає у тому, що сучасний облік лісових насаджень (кількісний і вартісний) повністю відокремлений від їх бухгалтерського обліку, від стратегічних цілей і проблемних питань розвитку загальної системи управління біологічними активами. Оскільки лісові насадження не відображаються на балансі підприємства, тому про об'єктивний і достовірний бухгалтерський облік в лісовому господарстві, мова йти не може. У свою чергу, це призводить до зловживань та перекручування показників фінансової звітності, що створює умови для переходу галузі «в тінь».

Специфіка ведення лісового господарства та її вплив на організацію бухгалтерського обліку:

1. Земля - основний і незамінний засіб виробництва, єдине біологічне тіло здатне до біологічних трансформацій, бухгалтерський облік земель лісового фонду повинен вестися відповідно до умов П(с)БО № 30 «Біологічні активи».

2. Тривалий період формування готової продукції – лісосировини від моменту її створення до кінцевої реалізації, бухгалтерському обліку підлягає не тільки лісосировина – як готова продукція, але і лісонасадження – як лісові біологічні активи. Акцент повинен робитися на методичних підходах до оцінки активів і продукції.

3. Сезонність, нерівномірність у використанні техніки і робочого капіталу протягом операційного циклу. Визначення фактичної собівартості проводиться щомісяця, шляхом нагромадження в обліку витрат виробництва.

4. Невідповідність у часі процесів витрат матеріальних ресурсів і одержання готової продукції. Щоквартальна переоцінка біологічних активів та розподіл витрат, пов'язаних із біологічними трансформаціями.

5. Процес доведення лісонасаджень до стану біологічної стиглості (придатного для одержання лісопродукції визначеної якості) відбувається під дією біологічних законів відтворення. Господарське управління цими процесами зводиться до оптимізації умов реалізації біологічних трансформацій. Тривалість виробничого циклу визначає необхідність ведення обліку витрат не лише за групами біологічних активів чи видами лісопродукції, але і за окремими технологічними процесами.

6. Лісогосподарські підприємства відтворюють власними можливостями провідну частку засобів виробництва. Витрати основної діяльності обліковуються як капітальні інвестиції, оскільки вони відносяться на вартість довгострокових біологічних активів.

7. Розгалуженість організаційної структури лісогосподарських підприємств. Первинний облік витрат і виходу продукції ведеться за центрами відповідальності (цехи, дільниці, склади) з наступною акумуляцією та відображенням у звітних формах центральної бухгалтерії підприємства.

8. Наявність різних форм фінансування витрат. Необхідність паралельного відображення в обліку витрат, що фінансуються за рахунок бюджетних надходжень та витрат, які погашаються за рахунок власних обігових коштів [8].

Основною проблемою в бухгалтерському обліку лісу є адекватне і достовірне оцінювання насаджень для формування ввідного балансу. Облік лісових біологічних активів потрібно вести не в розрізі спілості насаджень (яка для різних цілей використання деревини є різною), а по класам віку. Це дозволить пов'язати бухгалтерський та управлінський облік через облік щорічних витрат на конкретну групу дерев певного віку, а також впорядкувати лісові насадження за принципом «безперервно продукуючого лісу». Іншими словами, безперервно продукуючий ліс - це нормальний ліс сформований таким чином, що на зміну насадженням, які пройдені рубками головного користування, паралельно переводять насадження, придатні для такого вилучення деревини та створюють нові лісонасадження в кількості, яка забезпечить оптимальне відтворення. Такий лісооборот дозволить оптимізувати повноту насаджень та структуру лісу, а також забезпечить підвищення продуктивності та його біологічної стійкості.

У зв'язку із розгалуженою організаційною структурою держлісгоспу, для спрощення процедури оцінки лісових насаджень при формуванні ввідного балансу, ми пропонуємо організувати облік із залученням спеціалістів кожного із виробничих підрозділів і вести оцінку в розрізі кварталів (територіальних одиниць, на які поділені лісництва). Отримані в результаті цього дані по кожному лісництву, необхідно централізувати та консолідувати в один зведений баланс.

Контроль за достовірністю облікових даних повинен здійснюватися за центрами відповідальності, це зумовлює потребу у веденні повноцінного бухгалтерського обліку всіма лісництвами, які входять до складу держлісгоспу. Така організація обліку дозволить:

- об'єктивно оцінювати лісові біологічні активи та лісопродукцію;

- достовірно розподіляти та відображати витрати на оптимізацію умов, в яких відбуваються біологічні трансформації активів;
- правомірно списувати витрати на одержану в процесі головного користування, лісопродукцію;
- контролювати витрати державних коштів на здійснення заходів з ведення лісового і мисливського господарства та на створення захисних лісосмуг;
- оцінювати і відображати втрати лісових насаджень та збитки, пов'язані із несприятливими погодними умовами;
- контролювати біологічні зміни лісових активів з наступним відображенням їх в обліку;
- оцінювати доцільність та якість проведених лісогосподарських заходів, а також їх відповідність отриманим результатам;
- виявляти резерви підвищення біологічної продуктивності деревостанів [1].

Для організації синтетичного обліку біологічних активів колективом авторів, у складі Жука В. М., Саблука Р.П., Сука Л.К., Огійчука М.Ф. та інших науковців, було запропоновано виділити в плані рахунків два синтетичних рахунки: рах. 16 «Довгострокові біологічні активи» та рах. 21 «Поточні біологічні активи», які призначені для узагальнення інформації відповідно про довгострокові та поточні біологічні активи. Для системи лісового господарства рах. 21 буде затребуваним в частині інкубованого молодняку пернатих та молодняку звірів, розведених у штучних умовах в лісомисливських формуваннях. Ось чому облік зрілих та незрілих довгострокових біологічних активів буде вестися в розрізі таких субрахунків:

- 161 «Зрілі довгострокові біологічні активи рослинництва, оцінені за справедливою вартістю»;
- 162 «Зрілі довгострокові біологічні активи рослинництва, оцінені за первісною вартістю»;
- 163 «Зрілі довгострокові біологічні активи тваринництва, оцінені за справедливою вартістю»;
- 164 «Зрілі довгострокові біологічні активи тваринництва, оцінені за первісною вартістю»;
- 165 «Незрілі довгострокові біологічні активи рослинництва, оцінені за справедливою вартістю»;
- 166 «Незрілі довгострокові біологічні активи рослинництва, оцінені за первісною вартістю». [4]

Відокремлення облікових даних про біологічні активи, оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу та за первісною вартістю забезпечить належне узагальнення та розкриття інформації у фінансовій звітності.

У зв'язку з відсутністю в лісовому господарстві власне поточних біологічних активів, маточні плантації, лісорозсадники, школки тощо, пропонується оцінювати в складі капітальних інвестицій за первісною вартістю (за витратами виробництва або відновлювальною собівартістю).

Визначивши вартість насаджень різних вікових груп деревних порід в розрізі кварталів на звітну дату, кожному лісництву необхідно сформувати ввідний баланс, в якому:

- інформація по насадженням, які придатні для вилучення деревини, відображатиметься на рахунку 161 - довгострокові активи, оцінені за справедливою вартістю (на цьому рахунку фактично вестиметься облік пристигаючих та стиглих насаджень);
- інформація по насадженням, вилучення запасу деревини яких з господарсько-економічних причин є недоцільним, розкриватиметься на рахунку 165-незрілі довгострокові

біологічні активи рослинництва, оцінені за справедливою вартістю (по віковим групам дерев);

- витрати на закладення, вирощування і догляд за незрілими лісовими насадженнями акумулюються на рахунку 155-в контексті вікових груп дерев, лісорозсадників, маточних плантацій, школок (при умові їх подальшого переведення в основні культури) тощо, які в кінці звітного періоду коригуються сумами витрат по рахунку 23 і переносяться на рахунок 166-незрілі довгострокові біологічні активи рослинництва, оцінені за первісною вартістю. Така схема відображення витрат є правомірною до введення насаджень в експлуатацію (для вилучення деревини) в тому періоді, в якому можливим є визначення їх справедливої вартості.

Щодо амортизаційних сум, то їх не обчислюють для довгострокових біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю, оскільки така оцінка уточнюється на кожну наступну звітну дату.

Для незрілих біологічних активів доцільним є нарахування амортизації в періоді, наступному за періодом змикання крони дерев. Вона визначається до того часу, коли вартість насадження можна справедливо оцінити і відповідно перенести на рахунок 161. Об'єктом амортизації є вартість, яка амортизується, тобто їх первісна вартість за вирахуванням ліквідаційної вартості, зменшеної на величину витрат, пов'язаних із ліквідацією (продажем). Ліквідаційною вартістю довгострокових біологічних активів у лісовому господарстві виступатиме вартість деревини, яку отримають в результаті раціональної розробки сортиментів з метою їх наступної реалізації на ринку (за мінусом витрат пов'язаних з продажем). Інформація про нараховані амортизаційні суми акумулюється на рахунку 134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів», за кредитом якого відображається нарахування, а за дебетом списання сум зносу при вибутті активу або його переведенні до групи активів, що оцінені за справедливою вартістю. Амортизація припиняється нараховуватися в періоді, наступному за періодом вибуття (ліквідації) біологічного активу.

До складу витрат, пов'язаних із формуванням незрілих довгострокових біологічних активів (створенням (закладенням) маточних плантацій, розсадників, школок тощо) належать такі статті витрат:

- витрати на посадковий матеріал (вартість посадкового матеріалу власного виробництва і придбаного на стороні);
- витрати на пально-мастильні матеріали, що виникають при доставці матеріалів та обробці посадкових площ;
- витрати на засоби захисту рослин та добрива (при необхідності);
- витрати на оплату праці та соціальні відрахування-основна і додаткова заробітна плата працівників, зайнятих безпосередньо у технологічному процесі відтворення лісових насаджень;
- витрати на оплату робіт і послуг, що надаються організаціями у зв'язку із виконанням окремих технологічних операцій, пов'язаних із закладенням і доглядом за лісовими насадженнями;
- витрати на ремонт лісових насаджень (включаючи вартість запасних частин, ремонтних та пально-мастильних матеріалів, заробітна плата працівників, зайнятих ремонтом (обслуговуванням) машин, оплата послуг сторонніх організацій по ремонту та обслуговуванню технологічного обладнання, інші витрати на утримання основних засобів та лісових насаджень).

Ці витрати формують первісну вартість об'єкта обліку і виступають базою для оцінювання незрілих довгострокових біологічних активів. Суми даних витрат можуть

покриватися за рахунок різних джерел фінансування: або за рахунок власних оборотних коштів, або за рахунок цільових надходжень коштів з державного бюджету.

Витрати бюджетних коштів відображаються на рахунку 23 (субрахунок 231). Згідно з п. 16-17 П(С)БО № 15 «Дохід» цільове фінансування визнається доходом за умови підтвердження їх використання за призначенням, у тому періоді, в якому такі витрати були реалізовані . Таким чином державні кошти, отримані для проведення лісовідновних робіт визнаються валовим доходом для підприємства, а витрати, здійснені за їх рахунок відносяться до складу валових у тому періоді, в якому вони були понесені. Відповідно до цього, у квартальній податковій звітності суми грошових коштів відображаються одночасно в частині доходів і витрат платника податків і в принципі не впливають на формування фінансового стану підприємства. Крім того вони збільшують балансову вартість групи біологічних активів, і підлягають амортизації. [7]

Облік витрат на закладення і утримання лісорозсадників та маточних плантацій ведеться на рахунку 23. Якщо лісорозсадники та маточні плантації організовують для отримання саджанців з метою їх наступного продажу, то такі витрати в кінці звітного періоду переносяться на вартість готової продукції. Якщо головною метою є їх подальше переведення в основні культури, то ці витрати вважаються капітальними інвестиціями і відображаються на рахунку 155. Для лісогосподарських підприємств характерним є вирощування біологічних активів. При цьому можливі також і інші джерела їх надходження, наприклад, придбання у третіх осіб або безоплатне отримання. Облік витрат на закладку, вирощування, переведення до складу основних культур, придбання - відображаються у складі капітальних інвестицій утому періоді, в якому ці витрати були понесені. Безоплатно отримані лісові біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю і їх облік ведеться на рахунках 161 або 165 (залежно від рівня біологічної довершеності). Процедура оформлення факту придбання біологічних активів стандартна-за наявності первинних документів, що служать підставою для оприбуткування активу, необхідно зробити такі бухгалтерські проведення(табл.1.).

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операції з придбання лісових біологічних активів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Придбано посадковий матеріал/незрілий довгостроковий біологічний актив	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
	155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
2.ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
3. Відображено транспортні послуги	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
	155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
4.ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
5.Оприбутковано придбаний біологічний актив	166 «Незрілі довгострокові активи, які оцінюються за первісною вартістю»	155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»

У лісовому господарстві оприбуткування придбаних лісорослинних біологічних активів не можливе без здійснення додаткових витрат на їх посадку та догляд. Момент

оприбуткування біологічних активів підтверджується складанням акту (письмового документу, в якому зазначаються реквізити підприємства, кількість та група біологічних активів, їх місцезнаходження після посадки, первісна вартість та вартість доглядових заходів тощо). Даний акт закріплюється підписами відповідальних осіб, визнається бухгалтерською справою і зберігається в архіві підприємства.[5]

Біологічні активи можуть надходити на підприємства в якості безоплатних передач. В умовах ведення лісового господарства це можуть бути різні державні акції чи програми, реалізовуючи які органи місцевої влади передають у власність лісогосподарських підприємств саджанці особливо цінних деревних порід, землі, непридатні для ведення сільського господарства і призначені для заліснення, полезахисні лісосмуги тощо. Первісна вартість таких довгострокових активів дорівнює їх справедливій вартості, в якій також враховані витрати на доведення активів до стану, в якому вони придатні для експлуатації. В обліку операція з безоплатної передачі активів відображатиметься наступними проведеннями (табл.2).

Таблиця 2

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних із безоплатним надходженням лісових біологічних активів на підприємство

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Оприбутковано безоплатно отримані довгострокові лісові біологічні активи	165 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю»	424 «Безоплатно одержані активи»
2. Відображено витрати по доставці активу на підприємство транспортом сторонньої організації	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
	155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
3.ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
4. Відображено витрати по доставці активу на підприємство власним транспортом	155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»	23 «Виробництво»
5. Списано транспортні витрати на вартість безоплатно отриманих біологічних активів	165 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю»	155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»

Закономірно, що протягом періоду господарського використання біологічних активів їх вартість може змінюватись під впливом сукупності об'єктивних факторів. Збільшення вартості насаджень відбувається за рахунок, по-перше, проведення агро- та лісотехнічних заходів для поліпшення якості деревостанів (невід'ємні поліпшення, які оптимізують процеси біологічних трансформацій біологічних активів), по-друге, необхідністю періодичної переоцінки лісових біологічних активів, що зумовлена вимогами П(с)БО № 30.[6]

В умовах ведення лісового господарства переоцінку проводять у зв'язку із особливостями біологічних перетворень лісових активів, виходячи з того, що цінність деревостану з часом тільки зростає. Зменшення вартості насаджень відбувається під впливом несприятливих природних і антропогенних чинників (буреломи, засухи, лісові пожежі, шкідники і хвороби, несанкціоноване вилучення деревини, мимовільні підпали тощо). Для реалізації принципу достовірності облікової інформації, всі ці зміни необхідно відображати в бухгалтерському обліку.

Довгострокові лісові біологічні активи повинні списуватися з балансу підприємства у разі їх вибуття. Вибуття активів може бути викликане наступними умовами:

- вилучення деревини з метою її наступного продажу на активному ринку;
- передачі для експлуатації іншими лісокористувачами (платне або безоплатне);
- списання активів, у зв'язку з проведенням невід'ємних поліпшень (рубок догляду-освітлення, прочищення, проріджування, прохідні, лісовідновні рубки, суцільні та вибіркові санітарні рубки, інші види рубок);
- вибуття активів, пов'язане з ліквідацією стихійного лиха (пошкодження насаджень буреломами, лісовими пожежами тощо) та наданими умисними пошкодженнями;
- передачі для ведення діяльності, іншої ніж лісогосподарська (для ведення сільського господарства, будівництва тощо).

Підставою для списання біологічних активів з балансу підприємства є складений Акт на списання насаджень, в якому вказані реквізити підприємства, місцезнаходження групи активів (квартал, лісництво), причина списання, ліквідаційна вартість об'єкта та інші обов'язкові реквізити. В обліку кожна умова списання біологічних активів відображається системою відповідних бухгалтерських проведень.

У процесі здійснення господарської діяльності між фактичною наявністю ресурсів і даними бухгалтерського обліку можуть виникнути розходження, які не піддаються повсякденному обліку, зокрема, в результаті об'єктивних (пересортиці) та суб'єктивних (помилкових записів, втрати документів, зловживань матеріально відповідальних осіб) причин. У зв'язку з цим виникає необхідність проведення процедури, яка дозволить обліковувати можливі розходження між даними обліку і фактичною наявністю господарських засобів. Це досягається за допомогою інвентаризації як способу виявлення господарських засобів, не відтворених у поточній документації, для забезпечення достовірності показників обліку і звітності підприємства. Інвентаризація здійснюється шляхом перевірки в натурі (зважуванням, переліком, обміром тощо) і порівняння одержаних результатів з даними бухгалтерського обліку. Це дає змогу встановити розходження між даними обліку і фактичною наявністю засобів, тобто лишки або нестачі (якщо вони мали місце), і оформити відповідними документами для наступного відображення їх в обліку. Періодичне проведення інвентаризації дозволяє не лише уточнити показники обліку, але й виявити та попередити зловживання матеріально відповідальних осіб, встановити правильність зберігання матеріальних цінностей тощо.

Фактична наявність лісопродукції перевіряється безпосередньо на місцях зберігання - у лісі, на верхніх, нижніх складах та місцях переробки за допомогою обмірювання, перерахунку чи визначення об'єму.

Щодо лісових біологічних активів, то перевірка їх збереженості та фіто-санітарного стану проводиться по кварталам кожного із лісництв. Інвентаризація довгострокових лісових біологічних активів здійснюється з метою:

- виявлення фактичної наявності лісонасаджень в розрізі придатних для вилучення деревини (складання розрахункової лісосіки), частково або повністю непридатних для експлуатації (у зв'язку із ураженням шкідниками та/або хворобами) та активів, які доцільно перевести із групи оцінюваних за первісною вартістю до групи, оцінених за справедливою вартістю;
- обчислення розмірів збитків, завданих пожежами та іншими природними катаклізмами, а також несанкціонованим та самовільним вилученням деревини;
- перевірка достовірності визначення кількості і вартості зарахованих на баланс підприємства біологічних активів.

Інвентаризацію проводять спеціально створені на підприємстві інвентаризаційні комісії (по кожному лісництву), до складу яких входять спеціалісти лісового та облікового

відділів, лісова охорона. Їх склад, обов'язки та повноваження повинні бути закріпленими в обліковій політиці держлісгоспу.[3]

Висновки. Ліс - складний і добре організований біологічний комплекс, що утворює найближчі до природи екосистеми.

Підприємства лісового господарства використовують ліс, як відновлюваний природний ресурс, забезпечують виконання ними функцій відтворення, вирощування лісу відповідного цільового призначення.

Облік підприємств лісового господарства здійснюється на принципах національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Виробництво лісопродукції має свої особливості, які необхідно враховувати при організації та веденні бухгалтерського обліку на лісогосподарських підприємствах.

Ознайомилися з організацією бухгалтерського обліку, особливостями обліку основних засобів і нематеріальних активів, обліком запасів, обліком витрат на виробництво, грошових коштів і розрахункових операцій, власного капіталу, особливостями складання та подання фінансової звітності.

Завдяки сучасним комп'ютерним технологіям можна вести автоматизований облік в системі господарювання на всіх виробничих ділянках і по всіх ланках обліку. Це надзвичайно прискорює процес обліку, і дозволяє щоденно володіти інформацією, що до поставок, реалізації, та руху лісопродукції. Але цей облік не повністю виправдовує себе, оскільки може призвести до перекручування та недостовірності показників фінансової звітності, що може призвести до занепаду даної галузі. Щоб цього не сталося необхідно вдосконалити автоматизацію обліку та посилити контроль щодо правильності інформації, яка надходить.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф.Ф., Бухгалтерський управлінський облік : підручник для студентів ВНЗ /Ф.Ф.Бутинець / - Житомир : ПП «Рута», 2005.- 480с.

2. Генсірук І.П., Розвиток лісового господарства : підручник / І.П.Генсірук / - Львів: НЛТУ України. - 2006.-200с.

3. Лісовий кодекс України - Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 21.01.1994 № 3852-XII [Електронний ресурс] - Режим доступа: http://zakon.rada.gov.ua

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291, зареєстрований у Мін'юсті України 21.12.99 р. № 892/4185 [Електронний ресурс] - Режим доступа: http://zakon.rada.gov.ua

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» - Наказ Мінфіну № 318 від 31.12.1999 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» - Наказ Мінфіну № 790 від 18.11.2005 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»- Наказ Мінфіну № 290 від 29.11.1999 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua

8. Швиденко А.Й., Ліси та лісівництво в Україні : підручник / А.Й.Швиденко / - Чернівці: Рута, -2002. - 28с.

АННОТАЦИЯ

МЕТОДИКА УЧЕТА ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ

Особенностями лесного хозяйства являются: среда, образовательная роль леса как компонента биосферы, способность леса к естественному восстановлению, большая длительность производственного цикла хозяйства, зональные различия лесов, сложность и динамичность взаимосвязей между компонентами лесных экосистем, неравномерное размещение лесов на территории, комплексное и экологическое использование лесных ресурсов в народном хозяйстве.

Организация лесного хозяйства ставит своей задачей обеспечивать ведение лесного хозяйства на принципах устойчивого развития с учетом природных и экономических условий, целевого назначения, лесорастительных условий, породного состава лесов, а также функций, которые они выполняют.

Основными направлениями развития лесного хозяйства являются:

- защитный;

- защитно-эксплуатационный;
- эксплуатационно-промышленный;
- промышленный.

Статья посвящена рассмотрению особенностей лесного хозяйства в Украине. В статье определено, как осуществляется автоматизированный учет лесного хозяйства, показано, как ведется организация лесного хозяйства в целом и каким министерствам подчиняются отдельные части лесных земель. Рассмотрены основные направления развития лесного хозяйства, и как осуществляется учет лесопродукции от начала ее приема на предприятие до ее реализации, а также рассмотрели, как осуществляется учет готовой продукции. Определили, как ведется аналитический учет и учет затрат на лесохозяйственное производство.

Ключевые слова: *лесное хозяйство, Лесной кодекс Украины, оперативный, бухгалтерский и налоговый учет, амортизация, лесопродукция.*

ANNOTATION

THE ACCOUNTING METHODOLOGY OF FORESTRY IN UKRAINE

The peculiar features of forestry are: the environment, the forest-forming role as a component of the biosphere, the ability of the forest to natural regeneration, the long duration of the production cycle of forest growing, the zonal differences of forests, the complexity and dynamism in the relationships among the components of forest ecosystems, the spotty placement of forests on the territory, the complex and ecological usage of forest resources in the national economy.

The organization of forestry has as its objective to provide forest management on the principles of sustainable development, taking into account natural and economic conditions, intended usage, forest growth conditions, species composition of forests and the functions they perform.

The main directions of forestry development are:
- protective;
- protective-exploitable;
- exploitable -industrial;
- industrial.

The article deals with the peculiarities of forestry in Ukraine.

The way of automatical forestry accounting has been defined in the article, as well as the organization of forestry in general has been shown and to which ministries the separate parts of the forest lands are subordinated to. The main directions of forestry development, and forest products accounting from the beginning it enters the enterprise to its implementation have been analysed, as well as accounting for the finished goods. It has been defined in what way the analytical accounting and cost accounting in forestry production is carried out.

Keywords: *Forestry, Forest Code of Ukraine, operational, accounting and tax accounting, depreciation, forest products..*

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

КРАТКО І.Р., МАДЯР В.Ю.
Мукачівський державний університет

В умовах ринкової економіки податки, окрім фіскальної функції, є важливим економічним інструментом регулювання ринкових відносин.

На сьогодні в Україні застосовується велика кількість податків, серед них є й акцизний. Акцизний податок — непрямий податок, основою якого виступає диференційований підхід до оподаткування різних товарів та товарних груп. Тому його відносять до категорії специфічних акцизів. Цей вид податку дозволяє через цінові механізми непрямо впливати на обсяги виробництва та реалізації окремих підакцизних товарів як на митній території України, так і в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

У системі оподаткування акцизний податок є досить значимий, але разом і з цим, він є ризиковим, з погляду на його вплив на формування доходної частини бюджету країни.

У статті розглянуто особливості акцизного податку, ставки, за якими стягується акцизний податок, а також операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування.

Ключові слова: *акцизний податок, платники податку, специфічна та адвалорна ставки, форми заявок-розрахунків.*